

Извештај за азил 2022

Извршно резиме

© Агенција за азил на Европската Унија (ААЕУ), 2022

Ниту Агенцијата за азил на Европската Унија (ААЕУ) ниту кое било лице кое дејствува во име на ААЕУ не сноси одговорност за можното користење на информациите кои се содржани во оваа публикација.

Насловна фотографија: iStock/Kostas7, <https://www.istockphoto.com/photo/back-of-four-afghanistan-girls-gm621830128-108691295>

Луксембург: Канцеларија за публикации на Европската Унија, 2022

PDF ISBN 978-92-9487-469-6 doi: 10.2847/755826 ISSN 2600-3171 BZ-AH-22-001-MK-N

Репродукцијата е овластена доколку се признае изворот. За каква било употреба или репродукција на фотографии или друг материјал што не спаѓа под авторското право на ААЕУ, мора да се бара дозвола директно од носителите на авторското право.

Извештај за азил 2022 година

**Годишен извештај за состојбата со
азилот во Европската Унија**

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Предговор

Политичките случувања во 2021 година и почетокот на 2022 година имаа директно влијание врз потребите за меѓународна заштита, поттикнувајќи бранови на раселување кон ЕУ+ земјите. Доаѓањето на Талибанците на власт во Авганистан и руската инвазија на Украина создадоа нови потреби за заштита и придонесоа за зголемување на бројот на баратели на азил во Европа. Дополнително, состојбата после КОВИД-19 со порастот на бројот на баратели на азил создаде нови предизвици за што беа потребни динамични решенија за одржување на интегритетот на единствениот мултинационален систем за азил во светот - Заедничкиот европски систем за азил (ЗЕСА). Овие настани служат како силен потсетник за тоа колку брзо може да се променат моделите на миграција и азил.

Наспроти тоа, [Извештајот за азил 2022](#) нагласува како подготвеноста и флексибилноста на националните системи за азил и прифат беа тестирани за да продолжат да обезбедуваат заштита на оние на кои им е потребна. Многу администрации се соочија со огромен притисок со големиот прилив на пристигнувања, додека продолжија да ги

заобиколуваат тековните ограничувања за КОВИД-19. Извештајот покажува каде има совпаѓање во спроведувањето на ЗЕСА, но не пропушта да ги спомене разликите што и понатаму постојат и каде може да се направат дополнителни подобрувања.

Отпорноста на системите за азил може да расте само додека се постигнува напредок кон усвојување на правните инструменти на Пактот за миграција и азил на Европската комисија. Покрај тоа, со зајакната надлежност од јануари 2022 година, Агенцијата за азил на Европската Унија (ААЕУ) има клучна улога во понатамошното прилагодување на ЗЕСА и активна поддршка на земјите членки. Но, важно е да се слушаат гласовите и од првите редови. За таа цел, Извештајот за азил служи како вреден ресурс кој цитира повеќе од 1.500 сигурни извори, вклучително национални власти, меѓународни организации, академската заедница и граѓански организации, како и обезбедува најсеопфатно ажурирање на состојбата во областа на азилот во Европа.

Како центар на експертиза за азил во Европа, но и од нејзиното основање пред 11 години, Агенцијата ги обедини ЕУ+ земјите во размена на информации, споделување на најдобрите практики, подобрување на квалитетот и усогласување на практиките. Сигурно е дека побарувачката за поддршка од Агенцијата ќе продолжи да расте и ние сме подготвени да продолжиме да работиме со нашите партнери и да ја исполниме нашата зајакната надлежност во годините што доаѓаат.

Нина Грегори
Извршен директор, Агенција за азил на Европската Унија

Содржина

Предговор.....	5
Вовед	7
1. Глобални случувања во областа на азил.....	7
2. Поголеми случувања со азилот во Европската Унија.....	8
3. Транзиција на ЕКПА во ААЕУ	11
4. Функционирање на Заедничкиот европски систем за азил	12
Во фокус 1: Дигитализирање на системите за азил и прифат во 2021 година	12
Во фокус 2: Влијанието на тековната пандемија со КОВИД-19 врз системите за азил и прифат	12
Во фокус 3: Одговори од ЕУ+ земјите на новите потреби за заштита на авганистанските државјани	13
4.1. Пристап до постапката за азил.....	13
4.2. Даблинската постапка	14
4.3. Посебни постапки за проценка на потребите за заштита	15
4.4. Обработка на барања за азил во прв степен.....	16
4.5. Обработка на барања за азил во втор степен или повисоки инстанции	18
4.6. Случаи за кои се очекува одлука.....	18
4.7. Прифат на баратели за меѓународна заштита	19
4.8. Притвор за време на постапката за азил.....	21
4.10. Правна помош и застапување	21
4.11. Услуги за толкување.....	22
4.12. Информации за земјата на потекло	22
4.13. Бездржавјанство во контекст на азил.....	22
4.14. Содржина на заштита	23
4.15. Враќање на поранешни баратели	24
4.16. Раселување и хуманитарни прифати.....	25
5. Деца и лица со посебни потреби во постапката за азил	25
Завршни белешки	28

Вовед

Како главен извор на информации за меѓународна заштита во Европа, годишниот Извештај за азил на ААЕУ дава сеопфатен преглед на клучните случувања со азилот во земјите членки на Европската Унија, Исланд, Лихтенштајн, Норвешка и Швајцарија (ЕУ+ земји).

Започнувајќи со краток преглед на трендовите и клучните теми на дискусија околу присилното раселување на глобално ниво, извештајот конкретно е посветен на контекстот на Европа. Клучните случувања се претставени на ниво на ЕУ и на национално ниво, покривајќи ги сите аспекти на Заедничкиот европски систем за азил (ЗЕСА). Претставена е избрана судска пракса со цел да се илустрира како судовите го обликувале толкувањето на европските и националните закони. Дополнително, статистичките податоци за клучните индикатори ги истакнуваат трендовите во областа на азилот во 2021 година.

Притисокот на надворешните граници на ЕУ се интензивираше во 2021 година, а бројот на пристигнувања се врати на нивоата пред пандемијата, дури и во услови на континуирани мерки за COVID-19. Политичкиот пејзаж поттикна скок на бројот на пристигнувања од Авганистан, Белорусија како и од Украина на почетокот на 2022 година. Како одговор, земјите од ЕУ+ брзо се адаптираа на брановите на пристигнувања со олеснување на процесот на поднесување на барање за азил, со преуредување на местата за прифат и со прибегнување кон центри за пристигнување за различни чекори од постапката за азил.

1. Глобални случувања во областа на азил

Настаните во 2021 година и почетокот на 2022 година предизвикаа раселување на милиони луѓе, интензивирајќи ги постоечките потреби за решенија за заштита ширум светот. Доаѓањето на власт на Талибанците во Авганистан даде поттик за нови циклуси на раселување во земјата и преку границите, во регион каде што раселувањето веќе беше вообичаена појава. Руската инвазија на Украина принуди милиони луѓе да ги напуштат своите домови и да побараат засолниште во соседните земји. Истовремено луѓето продолжија да бегаат од постојните жаришта на раселување во Демократска Република Конго, Етиопија, Мозамбик, Мјанмар, Јужен Судан, Сирија, регионот Сахел, Венецуела и Јемен.

Според проценките на Високиот комесаријат за бегалци на Обединетите Нации (УНХЦР), имало повеќе од 84 милиони принудно раселени луѓе ширум светот заклучно со јуни 2021 година. Бројката вклучува 26,6 милиони бегалци под мандатот на УНХЦР, 4,4 милиони баратели на азил, 48 милиони внатрешно раселени лица и 3,9 милиони Венецуелци раселени во странство.

Во годината кога се одбележа 70-годишнината од Конвенцијата од 1951 година за статусот на бегалците како основна компонента на правото за човекови права, меѓународната заедница продолжи со своите глобални и регионални напори за развивање решенија за луѓето на кои им е потребна заштита ширум светот. Клучна иницијатива заснована на соработка со повеќе засегнати страни е Глобалниот договор

за бегалците, кој има за цел да донесе одржливи решенија за состојбата со бегалците. Како дел од оваа рамка, во 2021 година продолжи работата кон: i) олеснување на притисокот врз земјите домаќини; ii) зајакнување на самодовербата на бегалците; iii) проширување на решенијата во трети земји; и iv) поддршка на условите во земјите на потекло за безбедно и достоинствено враќање на барателите на кои им е одбиена заштита.

Дискусијата и работата за меѓународна заштита продолжија да се развиваат со цел да се приспособат на новите потреби и актуелните значајни теми. Клучните прашања кои останаа во центарот на вниманието во областа на азилот во 2021 година вклучуваат:

- Премин од мерки кои се воведени како реакција на пандемијата со КОВИД-19 кон одржливи работни методи кои вклучуваат нови практики и дигитални трансформации;
- Зголемување на напорите за одржливи решенија за луѓето на кои им е потребна заштита;
- Признавање на раселувањето предизвикано од климата во неговите целосни димензии и развивање ефективни одговори на растечката климатска вонредна состојба;
- Понатамошно вклучување на родовите димензии во разбирањето на потребите за заштита и обезбедувањето решенија за заштита; и
- Земање предвид на прашања за бездржавјанство во контекст на азил и меѓусебното влијание помеѓу бездржавјанството и потребите за заштита.

2. Поголеми случувања со азилот во Европската Унија

Во 2021 година, беше постигнат напредок и беа преземени важни чекори на техничко и политичко ниво кон спроведување на Пактот за миграција и азил, додека допрва треба да се постигне понатамошен политички договор за некои клучни елементи од пактот. Важна пресвртница беше Регулативата (ЕУ) 2021/2303 која стапи на сила во јануари 2022 година за воспоставување на Агенцијата за азил на Европската Унија (ААЕУ), која ја замени Европската канцеларија за поддршка на азил (ЕКПА) со проширено и зајакната надлежност.

Во очекување на понатамошен законодавен напредок за предложената Директива за враќање, Европската комисија во април 2021 година ја усвои првата Стратегија на ЕУ за доброволно враќање и реинтеграција, промовирајќи ги овие патишта како интегрални компоненти на заедничкиот систем на ЕУ за враќање на државјаните на трети земји.

Во 2021 година беше постигнат напредок и во други области на азилот. Во јуни 2021 година, Европската Комисија ја претстави Шенгенската стратегија, додека продолжија напорите за интероперабилност на ИТ системи од големи размери во областа на слободата, безбедноста и правдата. Со оглед на тоа што интеграцијата е суштински елемент на ефективен систем за управување со миграција, имплементацијата на Акциониот план за интеграција и вклучување започна во 2021 година.

Презентирајќи ја [Заедничката декларација за законодавните приоритети за 2021 година како и Заедничките заклучоци за целите и приоритетите на политиките за 2020-2024 година](#), во декември 2020 година Советот на ЕУ, Европската комисија и Европскиот парламент ја објавија својата решеност да постигнат договор за Пактот за миграција и азил, да се осигура дека миграцијата се решава на сеопфатен начин и да се загарантира дека надворешните граници се ефективно контролирани.

Во 2021 година, надворешните граници на ЕУ беа изложени на зголемен притисок, при што пристигнувањата се зголемија над нивоата пред пандемијата. Бројот на откриени нелегални преминувања на границата во 2021 година беше нешто помалку од 200.000, што беше најголем број од 2017 година. Сепак, врз основа на извештаите на Фронтекс, забележани се флукуации во бројот на преминувања на различни миграциски маршрути, при што некои беа значително зголемени, додека во други тековите останаа релативно стабилни, споредено со 2020 година.

Како резултат на внатрешно-политичкиот пресврт во Белорусија и организирањето на државно спонзорирано криумчарење мигранти од страна на белорускиот режим, откривањата на источните копнени граници се зголемија за повеќе од десет пати. Нерегулираните гранични премини од Белорусија претставуваа значителен притисок врз земјите членки на првата линија, при што ЕУ брзо обезбеди комбинација од финансиска, оперативна и дипломатска поддршка за справување со кризата, вклучително и брза гранична интервенција од Фронтекс и обезбедување оперативна поддршка од ААЕУ.

Во ноември 2021 година, Европската комисија и Високиот претставник на Унијата за надворешни работи и безбедносна политика дадоа преглед на активностите преземени како одговор на состојбата на источните граници. Тие се осврнаа на тоа како сегашната рамка за миграција може да се прилагоди за да обезбеди потрајна алатка за справување со обидите за дестабилизација на ЕУ преку инструментализација на мигрантите и бегалците спонзорирана од државата, истовремено обезбедувајќи пристап до територија, соодветни услови за прифат и непристрасен преглед на барањата за азил. Сетот алатки се состои од комбинација од активности, како надвор од ЕУ така и внатре во ЕУ и на границите.

Освен поддршката на земјите членки на источните граници, ЕУ продолжи да им помага на другите земји членки во првите редови преку олеснување и координирање на доброволното преместување во други земји членки и преку обезбедување финансиска и оперативна поддршка за капацитети за прифат, услови за живот и медицинска нега за бегалците и мигрантите; забрзување на процедурите за азил; зголемување на враќањата; и подобрување на заштитата на границите.

По руската инвазија на Украина во февруари 2022 година, милиони раселени луѓе побараа засолниште во ЕУ преку Унгарија, Полска, Романија и Словачка. Овие земји покажаа неверојатно брз одговор со тоа што ги отворија границите и дозволија влез на нивна територија. Оразувајќи ја посветеноста на ЕУ да се покаже целосна солидарност со Украина, на 4 март 2022 година, Советот за правда и внатрешни работи постапи по предлогот на Европската комисија и едногласно усвои имплементирачка одлука за воведување привремен заштитен механизам како одговор на приливот на раселени лица. Одлуката, исто така, предвидуваше развој на Платформа за солидарност, под координација на Европската комисија, при што земјите членки разменуваат информации за нивните капацитети за прифат и за бројот на лица кои добиваат привремена заштита на нивните територии. ААЕУ работеше активно во 2022 година за да ја олесни размената на информации за регистрации за привремена заштита меѓу ЕУ+ земјите.

Мрежата на ЕУ за подготвеност за миграција и управување со кризи ја презеде административната соработка меѓу земјите членки, додека Механизмот за цивилна заштита на Унијата беше активиран за да се грижи за потребите на раселените лица од Украина и за да се добие кофинансирање за испорака на таква помош. Агенциите на ЕУ, вклучувајќи ги Фронтекс, ААЕУ и Европол, побрзаа да обезбедат оперативна поддршка на земјите членки кои побараа помош. Многу фактори во одговорот на ЕУ се покажаа како најдобри практики што треба да се применат во секоја идна криза.

Во текот на 2021 година, ЕУ продолжи со своите сеопфатни и заемно корисни партнерства. Активностите во рамки на надворешната димензија на политиката за миграција и азил на ЕУ ги опфатија основните причини за нерегуларната миграција; борба против шверцерски мрежи; соработка со трети земји за враќања и повторни приеми; работа со земјите партнери за управување со границите; и обезбедување поддршка за решенија за заштита во други делови на светот.

Покрај тоа, голем фокус беше ставен на обновените потреби за заштита на авганистанските државјани по доаѓањето на Талибанците на власт. Со оглед на тоа што Авганистан е приоритет за ЕУ и најголем корисник на помошта за развој на ЕУ од 2002 година, ЕУ работеше на обезбедување единствен одговор на кризата. Во август 2021 година, министрите за внатрешни работи на ЕУ, заедно со претставниците на Европската комисија, Европската служба за надворешни работи, Фронтекс, Европол, ААЕУ и Координаторот за борба против тероризмот на ЕУ, усвоија заедничка изјава во која се истакнува дека приоритет беше евакуацијата на граѓаните на ЕУ и, колку што е можно, авганистанските државјани кои соработувале со ЕУ и нејзините земји членки и нивните семејства.

Во октомври 2021 година беше најавен Пакет за поддршка на Авганистан од 1 милијарда евра, комбиниран со испорака на насочена хуманитарна поддршка за основните потреби на авганистанскиот народ, спроведена до меѓународните организации на терен и соседните земји. ЕУ претседава со основната група на [Платформата за поддршка на стратегијата за решение за авганистанските бегалци](#), зајакнувајќи го меѓународниот одговор на состојбата во Авганистан и стимулирајќи политички, финансиски и материјални обврски.

ЕУ воспостави наменски механизам за поддршка на евакуацијата на повеќе од 17.500 луѓе од Кабул, вклучително околу 4.100 државјани на ЕУ и 13.400 авганистански државјани. Земјите членки на ЕУ евакуираа вкупно 22.000 Авганистанци.

Во својата улога да обезбеди усогласено толкување и примена на правото на ЕУ, Судот на правдата на Европската Унија (СПЕУ) издаде повеќе од 20 пресуди и наредби. Беше повикан да толкува различни одредби на ЗЕСА, кои покриваат теми поврзани со:

- ефективен пристап до постапката за азил;
- Даблинската постапка;
- последователни барања;
- толкувањето на концептот на државна заштита;
- проценка на заштитата обезбедена од Агенцијата на Обединетите Нации за помош и работа за палестинските бегалци на Блискиот Исток (UNRWA);
- толкување на концептот на неселективно насилство заради обезбедување супсидијарна заштита;
- примена на притвор;
- продолжување на статусот на заштита како изведено право (врз основа на статусот на заштита на друг корисник);
- принципот на еднаков третман; и
- враќање на одбиени баратели на азил.

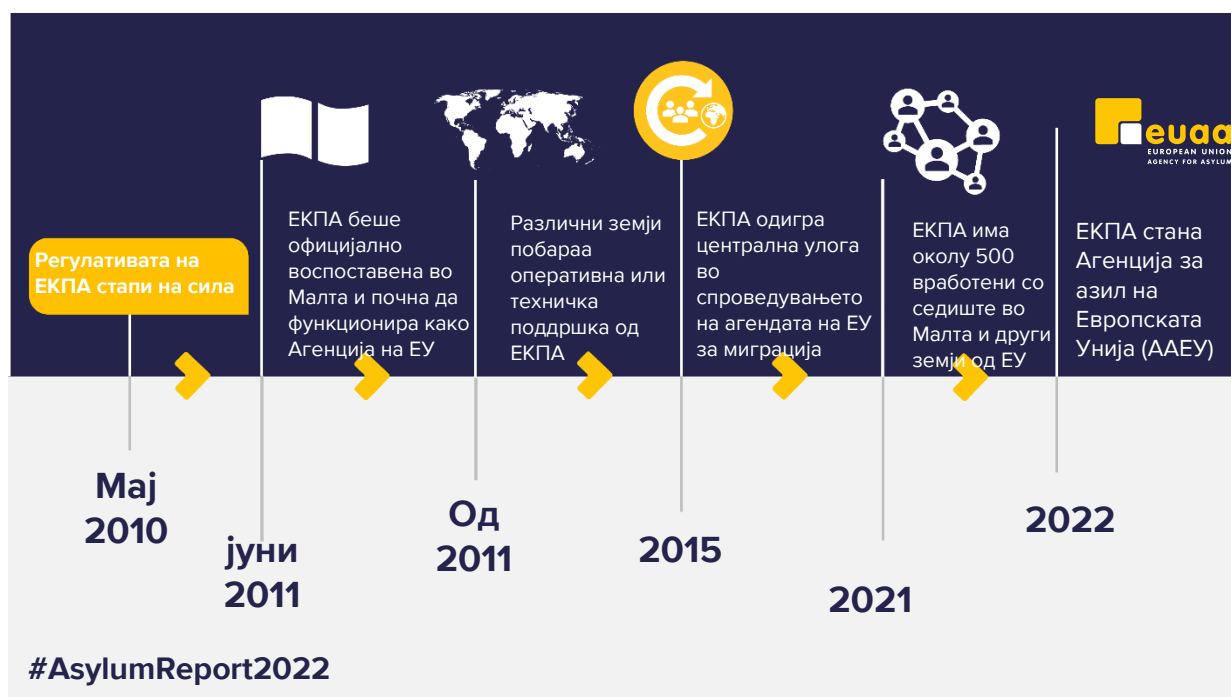
3. Транзиција на ЕКПА во ААЕУ

По 10 години работа, ЕКПА беше трансформирана во ААЕУ преку [Регулативата \(ЕУ\) 2021/2303 за основање на Агенција за азил на Европската Унија](#) која стапи на сила на 19 јануари 2022 година. Агенцијата сега може да понуди поголема оперативна и техничка поддршка за зголемување на ефикасноста во системите за азил; подобрување и забрзување на обезбедувањето помош на барање на земјите членки; понатамошно развивање на оперативни стандарди, индикатори и практични упатства за обезбедување информации за еднообразно, висококвалитетно одлучување во случаите на азил; подобро следење и известување за функционирањето на националните системи за азил и прифат; придонес за градење капацитети во земјите кои не се членки на ЕУ; и поддршка на ЕУ+ земјите со шеми за раселување.

Клучна област на работа за ААЕУ е да обезбеди оперативна и техничка помош за земјите членки кои се соочуваат со непропорционален притисок врз нивните системи за азил и прифат. Од мај 2022 година, 10 земји членки добиваат директна поддршка од Агенцијата преку годишни или повеќегодишни планови: Белгија, Кипар, Чешка, Грција, Италија, Латвија, Литванија, Малта, Романија и Шпанија. Оперативната поддршка на националните системи за азил и прифат во 2021 година опфати низа активности кои беа приспособени на специфичниот контекст и потреби во секоја земја, вклучително и поддршка за зголемување на капацитетот и квалитетот на условите за прифат, регистрирање и обработка на барањата во прв и втор степен, поддршка на преселбите и зголемување на квалитетот и стандардизацијата на Даблинската постапка.

На почетокот на 2022 година беше спроведена надворешна евалуација од повеќе аспекти врз основа на реални резултати (ex post) за да се оцени имплементацијата на оперативната поддршка на Агенцијата за обезбедување информации за донесувањето одлуки и подобрување на севкупната рамка за оперативна поддршка. Свкупно, со надворешната евалуација беше донесен заклучок дека оперативната поддршка на Агенцијата во текот на 2021 година беше многу релевантна за потребите на земјите членки и флексибилна за да се прилагоди на контекстите кои брзо се менуваат.

4. Функционирање на Заедничкиот европски систем за азил

Клучните случувања во 2021 година ги обликуваа националното законодавство, политиките и практиките во областа на азилот во ЕУ+ земјите. Трите хоризонтални теми со влијание во повеќето чекори од постапката за азил беа дигитализацијата на системите за азил, влијанието на тековната пандемија со КОВИД-19 и новите потреби за заштита на авганистанските државјани по случувањата во Авганистан.

Во фокус 1: Дигитализирање на системите за азил и прифат во 2021 година

Националните надлежни органи за азил и прифат во ЕУ+ земјите продолжија да ги дигитализираат процесите. Пандемијата на КОВИД-19 ја поттикна потребата од технолошки решенија за да се обезбеди континуитет на бизнисот во услови на ограничување на движењето и социјално дистанцирање. Во различен степен и врз основа на националните контексти, беа воведени дигитални иновации за самостојна регистрација на барањата; сослушувања на далечина; обезбедување информации; толкување; прибирање информации за земјата на потекло (ИЗП); обука; системи за управување со информации и комуникации меѓу надлежните органи; и поедноставување на работните текови.

Дигитализираните процеси веројатно ќе бидат приспособени врз основа на насоки од меѓународни, европски и национални судови. И покрај тоа што новите технологии може да се имплементираат брзо, националните надлежни органи треба да бидат внимателни бидејќи судските пресуди укажуваат на тоа дека постои континуирана потреба од строга контрола на компатибилноста на дигиталните иновации со основните права и упатствата за заштита на личните податоци.

Во фокус 2: Влијанието на тековната пандемија со КОВИД-19 врз системите за азил и прифат

Од избувнувањето во 2020 година, пандемијата со КОВИД-19 и поврзаните ограничувања продолжија значително да влијаат врз системите за азил и прифат на глобално ниво. ЕУ+ земјите користеа различни методи за да обезбедат пристап до заштита и ефикасна обработка на нови и нерешени барања во услови на мерки за заштита на јавното здравје кои имаа за цел да ја контролираат инфекцијата. Пристапот до вакцини против КОВИД-19 и воведувањето на националните кампањи за вакцинација беа фундаментални за ограничување на бројот на инфекции.

Со постепено воведување на вакцините, ограничувањата за КОВИД-19 беа олеснети, но многу аранжмани кои беа воведени за да ја ублажат пандемијата продолжија во текот на 2021 година. Овие практики вклучуваа: употреба на производи за дезинфекција, дистанцирање, бариери од плексиглас и маски за лице; обезбедување на услуги со прилагодено работно време и преку далечински модалитети; ограничувања на бројот на луѓе кои се присутни во просториите на надлежните органи во исто време; редовни медицински прегледи и брзо тестирање; мерки за карантин; и ревидирани максимални стапки на искористеност во прифатот. Активностите за раселување продолжија, повторно со употреба на мешани модалитети, вклучувајќи мисии за далечинска селекција врз основа на досиеја, онлајн ориентации пред поаѓање и дополнителни здравствени проверки во аранжманите за патување.

Во фокус 3: Одговори од ЕУ+ земјите на новите потреби за заштита на авганистанските државјани

Влошувањето на безбедносната состојба и состојбата со човековите права во Авганистан во 2021 година создаде бранови на раселување на општата популација, покрај зголемените ризици за одредени групи. Непосредно согледување беше да се обезбеди брз пристап до безбедност, така што ЕУ+ земјите организираа брзи евакуации и приспособена обработка на барањата поднесени од Авганистанци. Посветените информативни кампањи се фокусираа на обезбедување информации на авганистанските државјани за прашања поврзани со азилот.

Поради нестабилноста во земјата на потекло и потешкотиите во однос на пристапот до ажурирани информации за земјата на потекло (ИЗП), многу ЕУ+ земји ја прекинаа обработката на барања од Авганистанци и во прв и во втор степен, со исклучок на случаи кога потребите за заштита беа јасно очигледни. Исто така, беа направени напори за зближување на авганистанските семејства, додека беа направени посебни аранжмани за обезбедување материјални услови за прифат и интеграција на евакуираните авганистански државјани. Големиот број нерешени случаи на авганистански државјани, како и статусот на оние кои не се квалификуваат за заштита, но не можат да бидат вратени, се прашања кои остануваат да се решат и за кои е потребен конструктивен и реален пристап од страна на ЕУ+ земјите.

4.1. Пристап до постапката за азил

Притисокот врз надворешните граници на ЕУ се интензивираше во 2021 година, при што бројот на пристигнувања се враќаше на нивоата пред пандемијата. Нелегалните гранични преминувања ескалираа, а ЕУ+ земјите мораа да управуваат со ненадејните масовни пристигнувања и сè поголемиот број барања за меѓународна заштита.

Во 2021 година, ЕУ+ земјите примија приближно 648.000 барања за меѓународна заштита, што претставува зголемување за една третина во споредба со 2020 година и соодветствува на нивото од 2018 година. Во првите неколку месеци од 2021 година, нивото на барања остана приближно стабилно. Но, некаде на половина од годината, број на барања почнаа да се зголемува и кулминираше со два месечни врвови во септември и ноември 2021 година.

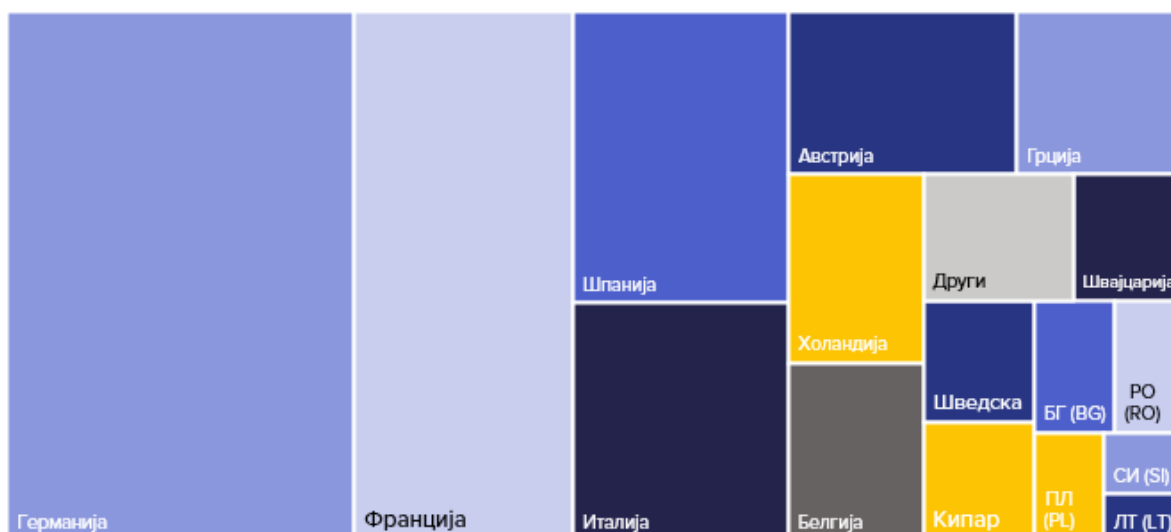
Врвовите во голема мера беа резултат на повеќе барања од Авганистанци и Сиријци, вклучително и многу повторени барања од Авганистанци. Сиријците ја претставуваа најголемата група баратели во 2021 година, поднесувајќи околу 117.000 барања во ЕУ+ земјите, а потоа следат Авганистанците кои поднеле 102.000 барања. После овие две државјанства, со значително помал број следеа државјаните на Ирак (30.000 барања), Пакистан и Турција (по 25.000) како и Бангладеш (20.000).

Во однос на земјите приматели, Германија примила убедливо најмногу барања за азил (191.000), потоа Франција (121.000), Шпанија (65.000) и Италија (53.000).

Додека ограничувањата и барањата за карантин во врска со КОВИД-19 сè уште беа на сила, ЕУ+ земјите одговорија на зголемените пристигнувања со прилагодување на процесите за да го олеснат изготвувањето, регистрирањето и поднесувањето барања. Неколку земји ги преуредија местата за прифат и ги реорганизираа првостепените постапки. Другите земји продолжија со првични центри или центри за пристигнување каде што властите за азил и прифат работат заедно.

Слика 1. Барања за меѓународна заштита по ЕУ+ земја на прифат, 2021 година

Извор: Евростат [[migr_asyappctza](#)] заклучно со 22 април 2022 година.

Сепак, беа пријавени голем број инциденти на надворешните граници на ЕУ каде што одредбите на ЕУ не беа навремено применети и ефективниот пристап до постапката за азил беше одложен или одбиен. СПЕУ, Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП) и националните судови детално ги испитаа политиките и практиките на ЕУ+ земјите, повторувајќи ја важноста од почитување на принципот на *не-враќање*.

4.2. Даблинската постапка

Мерките за КОВИД-19 продолжија директно да влијаат врз различните чекори од Даблинската постапка. Иако бројот на баратели според Даблинската постапка се зголеми во текот на 2021 година, националните органи продолжија да се соочуваат со предизвици во спроведувањето на трансферите, при што барањата за тестирање за КОВИД-19 и недостатокот на достапни летови се најчестите бариери. Како резултат на тоа, бројот на спроведени трансфери остана многу помал отколку пред пандемијата.

За време на пандемијата, надлежните органи и националните судови беа соочени со сè покомплексни даблински случаи кои изискуваа повеќе насоки и појаснување. СПЕУ доби голем број барања за прелиминарни пресуди за неколку аспекти на Регулативата Даблин III: примена на критериумите за утврдување на одговорната земја членка, правни средства, временски рокови за трансфери и поврзаност со други законодавства на ЕУ кои се надвор од правните инструменти на ЗЕСА.

Според привремените податоци кои редовно се разменуваат помеѓу ААЕУ и 29 ЕУ+ земји, 114.300 решенија беа издадени во 2021 година како одговор на тековните даблински барања. Ова претставуваше зголемување за една петтина во споредба со 2020 година, но годишниот вкупен број остана под нивоата пред пандемијата. Зголемувањето на одлуките беше во согласност со повеќе барања за азил поднесени во ЕУ+ земјите околу истиот период.

На ниво на држави, Франција и Германија продолжија да добиваат најмногу одлуки како одговор на нивните барања, заедно сочинувајќи над три петтини од вкупниот број од ЕУ+. Како и претходните години, Италија донесе најмногу одлуки за даблински барања воопшто, по што следат Германија и Грција.

Во 2021 година, стапката на прифаќање на одлуките како одговор на даблинските барања, мерејќи го уделот на одлуки за прифаќање одговорност (експлицитно или имплицитно) за барање од сите издадени одлуки, беше 54% (2 процентни поени пониско од 2020 година), што покажува продолжен пад четврта година по ред на ниво на ЕУ+.

Во однос на трансферите кои реално беа спроведени, како резултат на итни мерки поврзани со КОВИД-19, даблинските трансфери паднаа на многу ниски нивоа втора последователна година: севкупно, околу 13.500 трансфери беа спроведени во 2021 година, што беше слично во 2020 година, или околу една половина од бројот во 2019 година.

Членот 17(1) од Регулацијата Даблин III беше применет околу 3.900 пати во 2021 година, опаѓајќи трета година по ред на најниските нивоа од 2015 година. Членот 17(1) е дискрециона клаузула, која ѝ овозможува на земјата членка да испита барање за меѓународна заштита поднесено од државјанин на трета земја или лице без државјанство, дури и ако таквото испитување не е нејзина одговорност според критериумите кои се утврдени во регулативата.

4.3. Посебни постапки за проценка на потребите за заштита

За време на испитувањето на барањата за меѓународна заштита во прв степен, земјите членки, под одредени услови, може да користат специјални постапки – како што се забрзани постапки, гранични постапки или приоритетни постапки – придржувајќи се кон основните принципи и гаранции утврдени во европското законодавство.

Во 2021 година, неколку ЕУ+ земји воведоа нови практики, законски одредби или предложија измени за дополнително поедноставување на граничните процедури, прилагодување на временските ограничувања или дигитализирање на обработката на случаите. Националните судови се вклучија за да ги проценат законските одредби и промените на граничната постапка, како и задржувањето на барателите на азил на границата, за да утврдат дали тие се во согласност со основните права на барателите на азил. Граѓански организации презедоа истражувачки проекти за да истражат нови начини за олеснување на пристапот до заштита на границата преку флексибилни и одржливи практики.

ЕУ+ земјите, исто така, ги разгледаа и ажурираа своите списоци на безбедни земји на потекло, додека националните судови ја оценија примената на овој концепт во неколку случаи. Нормално, вообичаен тренд беше отстранувањето на Украина од списокот на безбедни земји на потекло. Воедно, примената на концептот за безбедна трета земја беше ставена под лупа од националните судови, нагласувајќи ја важноста од индивидуална проценка пред да се вратат барателите назад во трети земји.

Во 2021 година, ЕУ+ земјите воведоа измени и дополнувања на забрзаната постапка со проширување на нејзината покриеност на одредени категории баратели или менување на временските ограничувања.

Преку законски измени и промени во политиките и врз основа на судски пресуди, надлежните органи во многу ЕУ+ земји ги појаснија критериумите и примената на постапките за прифатливост и повторени или последователни барања. Свкупно, во 2021 година, околу 14% или 89.000 од сите барања биле повторени барања поднесени во иста ЕУ+ земја, што е најмногу од 2008 година. Ова претставува зголемување за повеќе од една половина од 2020 година, кога имаше 57.000 повторени барања.

Темата што продолжи да привлекува внимание во 2021 година се однесуваше на корисниците на меѓународна заштита што повторно поднеле барање за азил во друга ЕУ+ земја (наречено секундарно движење на корисници). Некои ЕУ+ земји забележаа зголемување на овој вид неовластено движење во последните години. Ова ги вклучува лицата на кои им е одобрена меѓународна заштита во ЕУ+ земја, легално добиле патни документи, а потоа отпатувале во друга ЕУ+ земја за повторно да поднесат барање за азил, што го надолнува обемот на случаи на националните системи за азил. Додека недостатокот на сеопфатни податоци го отежнува целосното разбирање на опсегот на овој тренд, растечката правна пракса укажува на тоа дека оваа појава станува сè позначајна.

Една од целите на Пактот за миграција и азил на Европската комисија е да се реши ова, на пример, преку овозможување трансфери на признати корисници според предложената Регулатива за управување со азил и миграција или преку подобро следење на овој вид секундарно движење според изменетиот предлог за ревизија на регулативата Евродак. Во очекување на усвојувањето на овие предлози, ЕУ+ земјите презедоа различни пристапи, често со тоа што им даваше приоритет на дополнителните барања и ги отфрлаа брзо, преку изменети, построги услови за прием на баратели или со воведување забрани за патување. Во неколку исклучителни случаи, националните власти даваат меѓународна заштита по индивидуално испитување на конкретните факти на случајот.

4.4. Обработка на барања за азил во прв степен

Во втората година од пандемијата со КОВИД-19 и поврзаните здравствени мерки, ЕУ+ земјите продолжија да организираат сослушувања на далечина со баратели на меѓународна заштита и го одложија првичното сослушување на барателите кои покажале симптоми на инфекција со КОВИД-19. Општо земено, постапките на далечина веќе не беа исклучок, туку нова нормална практика. ЕУ+ земјите вложуваат напори за долгорочен развој на политиките, подобрување на квалитетот на првостепените одлуки, анализирање на заштита на податоците и согледувањата за приватност, како и објавување упатства за одредени профили на баратели од одредени земји на потекло во кои состојбата континуирано се развиваше во 2021 година.

Неколку земји почнаа да ги реорганизираат своите служби за азил и прифат или завршија со реструктурирање на нивните првостепени органи со цел да се разјаснат задачите и поделбата на надлежностите меѓу нивните канцеларии и разни други министерства. Беа иницирани законски предлози и новото законодавство стапи на сила во 2021 година со цел подобро усогласување на националните закони со одредбите на ЗЕСА, предвидување на нови технолошки достигнувања или подобрување на ефикасноста на постапката за азил за време на вонредни состојби.

Профил на баратели на азил кои пристигнуваат во ЕУ+ земјите

Во 2021 година, поголемиот дел од барателите на азил во ЕУ+ земјите беа

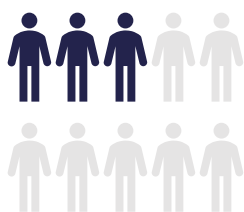
мажи, што претставува **70%** од барателите во 2021 година

Државјаните на **Сирија** и **Авганистан** претставуваа најголеми групи баратели, поднесувајќи најголем број барања за азил од бегалската криза во 2015-2016 година.

Над **2/3** од одлуките по првостепените барања биле дадени на машки баратели

31% од овие мажи и момчиња добија меѓународна заштита, во споредба со 41% жени и девојчиња

Извор: Податоци според Евростат заклучно со 22 април 2022 година.

#AsylumReport2022

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2022>

Во 2021 година, властите за азил на ЕУ+ издадоа околу 535.000 првостепени решенија, малку повеќе отколку во 2020 година, но приближно во согласност со нивоата пред пандемијата. Како резултат на постојаното зголемување на барањата, до крајот на 2021 година барањата поднесени во ЕУ+ земјите ги надминаа првостепените одлуки за над 113.000. Така, по моментален пресврт во 2020 година, бројот на барања повторно ги надмина одлуките во 2021 година.

Три ЕУ+ земји заедно издадоа нешто помалку од две третини од сите првостепени одлуки: Франција (26%), Германија (25%) и Шпанија (13%). Следеа Италија и Грција на далечина, издавајќи 8% и 7% од сите одлуки, соодветно. Повеќето првостепени решенија во ЕУ+ земјите беа издадени на државјани на Сирија, Авганистан, Пакистан и Колумбија.

Во ЕУ+ земјите беа повлечени околу 69.000 барања, што е најмногу од 2017 година. Во споредба со 2020 година, ова претставува зголемување од 46%. Бројот на повлечени барања во 2021 година претставуваше 11% од бројот на поднесени барања.

Над една четвртина од повлечените барања беа од авганистански државјани, што претставува над 18.000 барања во 2021 година во споредба со 5.000 во 2020 година. Државјаните на Сирија, Пакистан, Турција, Ирак, Бангладеш и Тунис (по опаѓачки редослед) исто така повлекоа голем број барања.

Две третини од сите повлечени барања беа имплицитни, што значи дека барателот побегнал и ја напуштил постапката. Имплицитните барања може да се послужат како квантитативен индикатор на почетокот на секундарните движења кон други ЕУ+ земји. Во согласност со ова толкување, бројките во 2021 година укажуваат на шема на секундарни движења од земјите долж балканските маршрути и на надворешните граници на ЕУ.

4.5. Обработка на барања за азил во втор степен или повисоки инстанции

Во 2021 година, развојот на настаните во втор степен или повисока инстанца се фокусираше на реорганизација на судовите и спроведување на промени во жалбената постапка, на пример за временските ограничувања за жалба и автоматскиот одложувачки ефект на жалбите. Беа воведени нови решенија за да се овозможи поднесување документи од далечина, да се организираат судски рочишта од далечина и да се користи електронска комуникација меѓу првостепените органи и судовите.

Беа направени посебни аранжмани за обработка на одредени профили на баратели во фазата на жалба, како на пример за државјани од Авганистан, Демократска Република Конго и Етиопија. На крајот, уставните и врховните судови во неколку ЕУ+ земји појаснија одредени аспекти кои влијаат на правото на ефективен правен лек.

4.6. Случаи за кои се очекува одлука

На крајот на 2021 година, над 767.000 барања чекаа одлука во ЕУ+ земјите, слично како и една година претходно со благо намалување од 1%. Во првите месеци од 2021 година, бројот на случаи за кои се очекува одлука постепено се намалуваше, но од август 2021 година брзо се зголеми и за само неколку месеци го достигна нивото на крајот на 2020 година. Оттука, бројот на

нерешени случаи сè уште беше повисок отколку нивото пред кризата во 2014 година, што дополнително создаваше притисок врз националните системи за прифат.

Околу една третина (34%) од сите нерешени случаи и понатаму чекаа одлука во Германија, со вкупно 264.000 отворени досиеја. Другите ЕУ+ земји со значителен број нерешени случаи ги вклучуваа Франција (145.000), Шпанија (104.000), Италија (52.000) и Грција (38.000).

Авганистанците (103.000) и Сиријците (96.000) не само што продолжија да имаат најмногу нерешени случаи во ЕУ+ земјите на крајот на 2021 година, туку, во споредба со 2020 година, нивниот број се зголеми за 10% и 38%, соодветно.

4.7. Прифат на баратели за меѓународна заштита

Реорганизацијата и адаптацијата на системите за прифат останаа во првите редови на националните стратегии за да се обезбеди брз и доволен одговор на промените во миграциските текови. Во 2021 година, надлежните органи за прифат сè повеќе пристапуваа до локалните надлежни органи за заедно да се справат со некои од предизвиците поврзани со прифатот на баратели за меѓународна заштита. Дигитализирањето на постапките за прифат беше фокусирано на поедноставување на работните текови.

И покрај овие напори, како и со значителното зголемување на бројот на баратели во 2021 година, системите за прифат во многу ЕУ+ земји беа под притисок. Во некои случаи, ова резултираше со високи стапки на искористеност на објектите и услугите мораше брзо да се приспособат за да одговорат на потребите на сите баратели.

Во земјите каде што притисокот врз системите за прифат веќе се зголемуваше и пред пандемијата со КОВИД-19, новите пристигнувања доведоа до презаситеност на системот. Во овие случаи, надлежните органи за прифат реагираа со отворање нови, вообичаено привремени места, додека испитуваа долгорочни структурни решенија, како што се создавање на повеќе постојани места за сместување и помагање на признатите корисници на меѓународна заштита побрзо да се отселат од прифатните објекти.

Тековниот КОВИД-19 контекст продолжи да ги надополнува веќе постоечките и новите предизвици, бидејќи за барањата за физичко дистанцирање, карантин и изолација и понатаму беше потребен поголем простор. Персоналот за прифат се осврна на ситуациите кога беа пријавени инфекции и тие беа активно вклучени во спроведувањето на вакцинацијата против КОВИД-19 на барателите во текот на 2021 година. Како што почнаа да се намалуваат ограничувањата за КОВИД-19, бројот на активности за поддршка во прифатните објекти порасна во 2021 година.

Квалитетот на прифатот остана општа загриженост во многу ЕУ+ земји, бидејќи УНХЦР и граѓанските организации продолжија да известуваат за супстандардните услови за сместување и поддршка. Покрај тоа, судовите беа повикани да размислуваат за соодветноста на условите за прифат во некои ЕУ+ земји во рамките на Регулативата Даблин III.

Капацитети за прифат за сместување на барателите за меѓународна заштита

Со значителното зголемување на барателите на азил во 2021 година, националните стратегии се фокусираа на реорганизирање и прилагодување на системите за прифат. ЕУ+ земјите спроведоа различни мерки за да го ублажат притисокот врз претаситените системи, како што се:

#AsylumReport2022

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2022>

4.8. Притвор за време на постапката за азил

Во 2021 година, покрај УНХЦР и граѓанските организации, недостатоците во практиките и условите во притворот, особено за баратели со ранливости, беа испитани од меѓународни, европски и национални организации за мониторинг и судски организации, како што се Комитетот на ОН против тортура, Комитетот на Советот на Европа за спречување на тортура, националните народни правобранители, ЕСЧП и националните судови. Дополнително, продолжија да се пријавуваат системски недостатоци и користење на притвор и произволни ограничувања за време на масовниот прилив на државјани од трети земји.

Притворот може да има импликации врз постапката за азил во однос на пристапот до постапката, обезбедувањето информации, личното сослушување и важечките временски рамки. Иако неколку ЕУ+ земји вложија напори да ги решат постојните недостатоци во овие области, исто така беше истакнато дека треба да се решат системските ограничувања за целосно почитување на правото на барателите на слобода и безбедност.

4.9. Пристап до информации

ЕУ+ земјите продолжија да го подобруваат обезбедувањето информации на барателите на азил преку дигитални иновации и подобрувања. Во 2021 година, националните власти работеа на мобилни апликации, онлајн портали, информативни центри, ажурирани веб-сајтови и нови функции на постоечките информативни платформи за да им овозможат на барателите побрз и полесен пристап до информации. Информациите обезбедени преку овие платформи беа достапни и на повеќе јазици.

Беше воспоставена таргетирана информација за конкретни групи на кои им е потребна заштита, на пример за евакуираните лица од Авганистан и раселените лица од Украина. Освен што обезбедија информации за постапката за азил, ЕУ+ земјите ги информираа барателите и корисниците на меѓународна заштита за секојдневниот живот во земјата домаќин, правата и обврските и услугите што им се достапни.

4.10. Правна помош и застапување

Целосните затворања поради пандемијата со КОВИД-19 продолжија да влијаат на обезбедувањето правна помош за азил и други поврзани постапки во 2021 година, вклучително и за време на враќањето на поранешните баратели, обединувањето семејства и издавањето дозволи за престој по признавањето. Кога не беше можен личен контакт помеѓу давателите на правна помош и клиентите, консултациите се организираа преку е-пошта или телефон. Меѓутоа, обезбедување на услуги од далечина повлекуваше и ризици за квалитетот на услугите и доверливоста. Тоа го отежна и градењето доверба и ги комплицираше практичните работи, како што е споделувањето документи меѓу давателите на помош.

Некои ЕУ+ земји го проширија обезбедувањето правна помош или усвоија упатства за да обезбедат ефективна правна помош во прв степен, со фокус на улогата на адвокатите за време на личното сослушување. Со законските измени се појасни опсегот на правната помош, додека други измени имаа за цел да ги усогласат државните плаќања на правните застапници.

Заедно со тешкотиите во пристапот до постапката за азил, некои баратели воопшто немаа или немаа доволно правни информации и помош на европските граници. Освен тоа, граѓанските организации изразија загриженост за правната помош за барателите на азил сместени во притвор.

4.11. Услуги за толкување

Во 2021 година, ЕУ+ земјите дополнително ја подобрија стручноста во обезбедувањето толкување со воведување процеси за да се обезбеди квалитет на услугите. Надоврзувајќи се на претходното искуство, ЕУ+ земјите инвестираа во дигитализација на услугите за толкување.

Како резултат на зголемените пристигнувања, некои земји распоредија повеќе преведувачи за да се справат со зголемената побарувачка, вклучително и преку договори со граѓански организации, меѓународни организации и приватни компании со соодветна експертиза. Сепак, постоечкиот капацитет во некои ЕУ+ земји не беше секогаш доволен за да се обезбеди ефективно обезбедување на толкување, особено за одредени профили на баратели со посебни потреби и во второстепени постапки.

4.12. Информации за земјата на потекло

Клучните случувања во изготвувањето на ИЗП во 2021 година се фокусираа на подобрување на методологиите и тековите за изготвување, регрутирање повеќе истражувачи на ИЗП и брзо изготвување на информации за справување со кризни ситуации. Изготвувањето на ИЗП продолжи да се фокусира на најчестите земји на потекло на барателите на азил во Европа, имено Авганистан, Иран, Ирак и Сирија.

Предизвиците пријавени од граѓанското општество вклучуваа недостаток на ИЗП за прашања поврзани со попречености; бездржавјанство и права на националност; ограничен пристап и лесна употреба на базите на податоци за ИЗП; како и недостатокот на повеќејазични информации, бидејќи материјалот за ИЗП е претежно достапен на англиски јазик.

4.13. Бездржавјанство во контекст на азил

Во контекст на азил, бездржавјанството може да влијае на процесот на одредување на барањето за меѓународна заштита, како и на процедуралните заштити. Прашањата за бездржавјанството беа во фокусот на законодавните и политичките случувања во неколку ЕУ+ земји во 2021 година, кои презедоа чекори за справување со бездржавјанството, вклучително и преку пристап до релевантни меѓународни правни инструменти, воспоставување посебни процедури за утврдување на бездржавјанство и олеснување пристап до натурализација.

Сепак, се чинеше дека некои предизвици и понатаму траат, вклучително и недостатокот на свест и експертиза за прашања поврзани со бездржавјанство во контекст на азил. Ова може да создаде несигурност за барателите за процесот и нивните права и обврски и може да доведе до несоодветна идентификација и регистрација.

4.14. Содржина на заштита

Лицата на кои им е доделена форма на меѓународна заштита во ЕУ+ земја можат да имаат полза од низа права и придобивки. Позитивна одлука може да даде статус на бегалец или супсидијарна заштита (исто така наречени статуси усогласени со ЕУ). Стапката на признавање се однесува на бројот на позитивни одлуки како процент од вкупниот број на одлуки во врска со барања за меѓународна заштита.

Во 2021 година, вкупната стапка на признавање на ЕУ+ за првостепените одлуки за барањата за азил беше 34%. Ова значи дека од 535.000 издадени решенија, 182.000 биле позитивни, со што на барателот му се доделува или статус на бегалец или супсидијарна заштита. Со повеќето позитивни одлуки во прв степен беше доделен статус на бегалец (118.000 или 65% од сите позитивни одлуки) и супсидијарна заштита беше доделена во преостанатите 64.000 случаи (35% од сите позитивни одлуки). Надвор од статусите регулирани од ЕУ, доколку во пресметката се вклучени овластувањата за престој од хуманитарни причини, вкупната стапка на признавање на ЕУ+ за одлуки во прв степен во 2021 година би била 40%.

Степенот и квалитетот на правата и услугите што ги добиваат корисниците на заштита ги обликуваат изгледите за нивно ефективно интегрирање во новите општества. 2021 година ја одбележа првата година од спроведувањето на Акциониот план на ЕУ за интеграција и инклузија 2021-2027 година. Неколку земји членки ги ажурираа своите стратегии за интеграција за да одговараат на Акциониот план на ЕУ, така што напорите во 2021 година се фокусираа на имплементација на овие нови стратегии. Како резултат на тоа, многу законски измени поврзани со интеграцијата стапија на сила во 2021 година или почетокот на 2022 година.

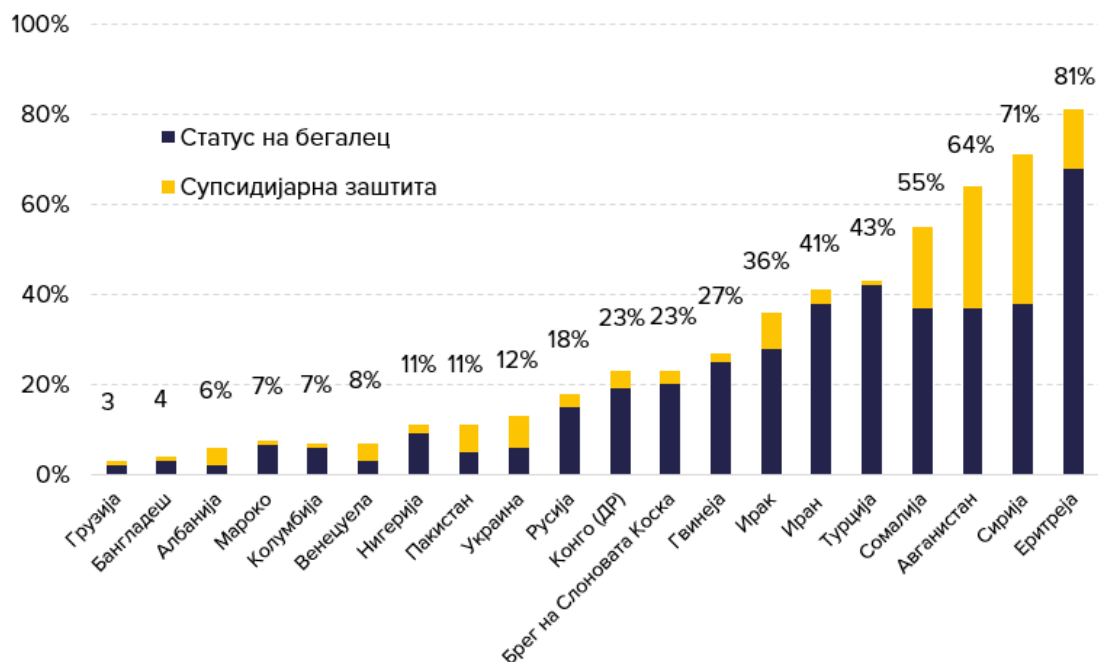
Дискусиите за националните форми на мерки за заштита и регулација дојдоа во прв план, делумно поради ограничувањата за патување поврзани со КОВИД-19 и намалената можност за спроведување на враќање. Земјите, исто така, се осврнаа на зголемената употреба на статусни прегледи на основите за прекин и отповикување во претходните години. Случаите честопати беа упатувани до судовите во текот на 2021 година за да дадат насоки за обединување на семејство.

Бројот на студии од различни засегнати страни – национални надлежни органи, истражувачки институти, тинк-тенкови, академски кругови и граѓански организации – кои ја оценуваат ефикасноста и влијанието на националните стратегии за интеграција, продолжи да расте, а извештаите дадоа корисни сознанија за понатамошно подобрување на пристапите за интеграција. Додека практичните бариери опстојуваа во многу аспекти од секојдневниот живот на корисниците на меѓународна заштита, националните власти - често заедно со локалните власти и граѓанските организации - преземаа иницијативи за надминување на овие предизвици, особено во областа на образованието на децата.

Слика 2. Стапки на прифат во прв степен во ЕУ+ земјите според националност и доделен статус, 2021 година

Забелешка: Овие 20 националности добија најголем број одлуки во прв степен во 2021 година во ЕУ+ земјите.

Извор: Евростат [migr_asycfstq] заклучно со 22 април 2022 година.

4.15. Враќање на поранешни баратели

Откако беше значително погодено од ограничувањата за КОВИД-19 во 2020 година, спроведувањето на враќањата на одбиените баратели на азил продолжи во 2021 година. Сепак, многу земји не го достигнаа нивото на работење како пред пандемијата. За да се зголеми ефикасноста во областа на враќањето, многу земји воведоа законски и процедурални промени за да создадат меѓусебни врски помеѓу постапките за азил и враќање. Тие вклучуваат, на пример, советување за враќање во врска со негативна одлука за азил и вклучување на налог за враќање во негативна одлука за азил.

ЕУ+ земјите продолжија со своите напори за подобрување на доброволното враќање преку партнерства, програми за реинтеграција и персонализирано советување за државјани на трети земји. Земјите исто така користеа алатки поддржани од Фронтекс, како што е Апликацијата за враќање на Фронтекс (ФАР), за да го подобрат спроведувањето на враќањата.

СПЕУ, ЕСЧП и националните судови испитаа голем број случаи поврзани со враќањето во 2021 година за да обезбедат почитување на процедуралните гаранции и стандардите за човекови права, вклучително и случаите поврзани со правилната проценка на индивидуалните ризици во случај на враќање на лицето; водејќи сметка за најдобриот интерес на детето пред да се донесе решение за враќање, дури и кога лицето на кое таа одлука е упатена не е малолетно лице, туку родителот; исплата на компензација за штетите што ги претрпеле одбиените баратели на азил кои биле подложени на нечовечко и понижувачко постапување по депортација; и прекин на притворот во отсуство на остварлива перспектива за враќање.

4.16. Раселување и хуманитарни прифати

Тековните мерки за КОВИД-19 во текот на 2021 година ги поттикнаа националните администрации да користат дигитални алатки за да продолжат со своите активности на полето на раселување, вклучувајќи сослушувања за избор на далечина и програми за пред заминување и културна ориентација. Со сериозно намалените операции за раселување во 2020 година, повеќето земји не беа во можност да ги исполнат своите ветувања за оваа година, што резултираше со пренесување во 2021 година.

Случувањата во Авганистан предизвикаа брзи евакуации, кои во некои случаи беа спроведени преку програми за раселување. Беа преземени и повеќе национални иницијативи за примане авганистански државјани преку шеми за хуманитарен прием.

За да обезбедат алтернативни безбедни и легални патишта за заштита, некои ЕУ+ земји продолжија да ги развиваат своите постоечки програми за спонзорство од заедницата и да нудат комплементарни образовни патеки.

5. Деца и лица со посебни потреби во постапката за азил

Политиките и практиките за барателите со посебни потреби беа обликувани од постојните национални законодавни рамки и од специфичните профили на баратели со посебни потреби кои пристигнуваат во една земја.

Некои ЕУ+ земји се фокусираа на подобрување на идентификацијата и поддршката на барателите со посебни потреби преку развивање на национални стратегии, механизми за координирање, подобрување на процесите за проценка на ранливост и продолжување со обезбедувањето широк опсег на специјализирана обука. Други земји започнаа нови иницијативи или продолжија со постојните, фокусирајќи се на одредени групи на баратели. На пример, упатствата за проценка на случаите беа ажурирани и прилагодени за да се осигури дека тврдењата поврзани со родово засновано насилство, осакатување и сечење женски гениталии (FGM/C), сексуална ориентација и родов идентитет и трговија со луѓе, се соодветно земени предвид од службениците за азил. Дополнително, продолжија специјализираните обуки за персоналот за да им се обезбеди знаење на службениците за случаи со цел да ги идентификуваат и да ги решат специфичните потреби на брз и соодветен начин.

Некои системи за прифат повторно беа соочени со предизвикот за соодветна поддршка на баратели со посебни потреби кога специјализираните места за прифат беа ограничени. Пронаоѓање место за барателите со ранливост беше приоритет во многу ЕУ+ земји, но достапните места не секогаш беа најсоодветни за целите на специјализираните потреби за прифат.

Новата Стратегија на ЕУ за правата на лицата со попреченост беше усвоена за 2021-2030 година, а Европската комисија ги повика земјите членки тесно да соработуваат со ААЕУ во областа на азилот. Конкретно, таа повика да се олесни обуката на службениците за заштита и преведувачите кои се во контакт со баратели со посебни потреби, вклучително и лица со попреченост. Покрај тоа, новата сеопфатна Стратегија на ЕУ за правата на детето беше усвоена во 2021 година, со конкретни размислувања

за пристапот на децата бегалци до образование и соодветна здравствена заштита, како и нивна потреба од информации и насоки соодветни на возраста во текот на постапката за азил.

Непридружувани малолетни баратели

Во 2021 година, околу 23.600 барања за заштита беа поднесени од непридружувани малолетници во ЕУ+ земјите,¹ најмногу до сега од 2017 година. Уделот на непридружуваните малолетни во сите баратели за меѓународна заштита остана релативно стабилен на околу 4%, така што зголемувањето на нивниот апсолутен број е одраз на повеќе поднесени барања за азил генерално, а не на непропорционален прилив на непридружувани малолетници.

Апсолутниот број на барања од непридружувани малолетници од Авганистан (12.600) и Сирија (3.900) беше највисок од 2016 година и значително поголем отколку во секоја од претходните 4 години. Во релативна смисла, повеќе од една половина од сите барања на непридружувани деца биле поднесени од Авганистанци (53%), по нив следат, со одредена поголема разлика, Сиријци (16%), Бангладешанци (6%) и Сомалијци (5%), сите со трендови на зголемување во споредба со неодамнешни години.

Околу две третини од сите непридружувани малолетни баратели беа на возраст од 16 до 17 години, а девојчињата сочинуваа само 6% од сите непридружувани малолетници во ЕУ+ земјите.

Поголемиот прилив на непридружувани малолетници ги истакна веќе постоечките празнини во националните системи за азил, вклучително и назначувањето старатели, проценката на возраста на самопрогласените малолетници и имањето јасна правна рамка за ефективно да се осигура дека најдобрите интереси на детето се земаат предвид во контекст на азил. Брзото вклучување на децата во редовното образование остана предизвик во неколку земји. Ова може да има негативно влијание врз нивните идни перспективи како признати корисници на меѓународна заштита и врз можноста за добивање други видови дозволи во врска со студирање или работа, доколку нивното барање за азил биде одбиено.

¹ Недостасуваа податоци за Франција, Литванија и Португалија.

Непридружувани малолетници кои бараат заштита

Со **23.600 барања**, во 2021 година имаше најголем број непридружувани малолетници кои бараат засолниште во ЕУ+ земјите од 2017 година.

2/3 од сите непридружувани малолетници беа на возраст од **16 до 17** години

Извор: Податоци според Евростат заклучно со 22 април 2022 година.

#AsylumReport2022

Нагло се зголеми бројот на барања од деца од Авганистан и Сирија. Младите Авганистанци сочинуваа 53% од сите непридружувани малолетници, додека сиriskите деца сочинува 16%.

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2022>

Завршни белешки

Во 2021 година, постојните жаришта и новите трендови продолжија да го зголемуваат притисокот врз системите за азил во ЕУ+ земјите. Надворешната мобилност од постојните зони на раселување и новите околности претставени во извештајот, како што е инструментализација на миграцијата, беа земени предвид за дополнителни напори на националните администрации. ЕУ+ земјите требаше да управуваат со масовните пристигнувања и со постојано зголемување на бројот на барања за меѓународна заштита, кои се искачија на нивоата пред пандемијата. Соочени со ваквиот развој на настаните, ЕУ+ земјите продолжија да ги прилагодуваат своите системи за азил и прифат, користејќи мешавина од привремени и долгорочни решенија.

Како што започна и втората година во услови на пандемија со КОВИД-19, функционирањето на системите за азил и прифат продолжи да одговара на предизвиците. Сепак, ЕУ+ земјите беа подобро подготвени во 2021 година и вклучија решенија за надминување на бариерите поставени од пандемијата и обезбедија континуитет на работа. Ова беше овозможено, на пример, со континуираната дигитализација на постапките за азил - тренд кој полека напредуваше во изминатите неколку години, а уште повеќе се забрза за време на пандемијата и продолжи да трае во 2021 година.

По руската инвазија на Украина на почетокот на 2022 година, за многу краток временски рок, ЕУ+ земјите беа повикани да најдат брзи и сеопфатни решенија за заштита за приближно 5 милиони луѓе кои бегаа од војната - задача од невидена големина во последниве години. Директивата за привремена заштита, веќе постоечка законодавна алатка на ЕУ, ја обезбеди рамката за системско решение и нејзиното активирање го отвори патот за решавање на потребите на лицата кои бегаат од Украина на еднообразен и предвидлив начин.

Севкупно, случувањата во 2021 година и почетокот на 2022 година ја илустрираа огромната важност од воспоставување на функционална, мултинационална европска заштитна архитектура – систем кој обезбедува ефикасна заштита на оние на кои им е потребна, притоа постапувајќи со почит и на достоинствен начин кон оние кои немаат потреба од таква заштита. Овие случувања, исто така, ја истакнаа основната премиса во срцето на азилот: потребата за заштита се создава и засилува од кризите. Затоа, кризните состојби и придружните притисоци не треба да се гледаат како исклучителни, туку како реалност на која што функционалниот систем за азил е дизајниран да одговори.

Вооружените конфликти, систематските прекршувања на човековите права, политичката нестабилност и континуирано деградирачките екосистеми предизвикаа и ќе продолжат да предизвикуваат големи раселувања ширум светот. Потребни се флексибилни системи и здраво креирање политики засновани на сигурни факти за да се идентификуваат креативни решенија на зголемениот притисок. Дополнително, сеопфатните законодавни и политички рамки се од суштинско значење за да се обезбеди основа за решавање на потребите на раселените лица кои пристигнуваат во Европа, притоа почитувајќи ги основните права на луѓето и принципот на *невраќање*.

Во текот на изминатите две децении, со основањето и развојот на Заедничкиот европски систем за азил (ЗЕСА), Европа постигна извонреден напредок кон развивање на заедничка рамка за управување со азилот. Брзиот европски одговор на кризата во Украина и обезбедувањето решенија за заштита беа овозможени бидејќи законодавниот инструмент, Директивата за привремена заштита, беше лесно достапен за употреба, иако никогаш претходно не бил активиран.

Несомнено, постои простор за подобрување во голем број области на полето на азилот, вклучително и ефективен пристап до територијата и постапката за азил, правично споделување на одговорноста меѓу европските земји, условите за прифат и ефикасно спроведување на враќањето на лицата кои немаат потреба од заштита.

Како што продолжуваат дискусиите за законодавните инструменти на Пактот за миграција и азил на Европската комисија, како и со растечката правна пракса која произлегува од СПЕУ и националните судски власти за обезбедување на точно толкување и примена на европското право за азил, ЗЕСА дополнително ќе се прилагодува и модернизирана со цел да одговори на развојните миграциски модели и придружни потреби за заштита.

Побарајте повеќе информации во сите дополнителни ресурси поврзани со Извештајот за азил 2022 година: <https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/asylum-report>

Извештај за азил 2022 година: Извршно резиме

Како главен извор на информации за меѓународната заштита во Европа, *Извештајот за азил 2022* дава сеопфатен преглед на клучните случувања во однос на азилот во 2021 година. Извршното резиме претставува скратена верзија на главниот извештај.

Агенцијата за азил на Европската унија (ААЕУ) собира информации од сите аспекти на Заедничкиот европски систем за азил. За таа цел, извештајот ги наведува промените во политиките, практиките и законодавството. Истиот ги прикажува трендовите во однос на азилот, клучните индикатори за референтната 2021 година, прегледот на системот во Даблин кој ја одредува земјата членка одговорна за одреден случај и посебен дел за барателите со посебни потреби, вклучително и непридружуваните малолетни. Наведени се примери на судска пракса за толкување на европските и националните закони во контекст на *законодавството на ЕУ за азил*.

Извештајот за азил 2022 се потпира на информации од широк опсег на извори - вклучувајќи перспективи од националните власти, институциите на ЕУ, меѓународни организации, граѓански организации и академската заедница - за да прикаже целосна слика и различни перспективи. Извештајот, кој го опфаќа периодот од 1 јануари до 31 декември 2021 година, служи како референца за најновите случувања на полето на меѓународна заштита во Европа.

